МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА

Міністерство освіти і науки України
Поліський національний університет
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Інститут рибного господарства НААН України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Білоцерківський національний аграрний університет
Херсонський державний аграрно-економічний університет
Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Ґжицького
Державне агентство рибного господарства України
Житомирська філія державної установи «Інститут охорони грунтів України»

КАФЕДРА БІОРЕСУРСІВ, АКВАКУЛЬТУРИ ТА ПРИРОДНИЧИХ НАУК

IV ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО - ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ВОДНІ І НАЗЕМНІ ЕКОСИСТЕМИ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЇХ БІОРІЗНОМАНІТТЯ - 2021 »

16-18 ЧЕРВНЯ 2021 РОКУ
м. ЖИТОМИР

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ІНСТИТУТ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА НААН УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ
ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С. З. ҐЖИЦЬКОГО

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

ЖИТОМИРСЬКА ФІЛІЯ ДЕРЖАВНОЇ УСТАНОВИ
«ІНСТИТУТ ОХОРОНИ ГРУНТІВ УКРАЇНИ»

ВОДНІ І НАЗЕМНІ ЕКОСИСТЕМИ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЇХ БІОРІЗНОМАНІТТЯ – 2021

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Житомир - 2021
Поліський національний університет

УДК 504.4
В 62

Рекомендовано до друку вченою радою Поліського національного університету (протокол №__ від __серпня 2021 року)

Рецензенти:

Алла Миколаївна Гарлінська– кандидат біологічних наук, доцент, завідувач кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання та спорту ЖДУ імені Івана Франка

Руслана Петрівна Власенко - кандидат біологічних наук, доцент кафедри екології та географії ЖДУ імені Івана Франка

Водні і наземні екосистеми та збереження їх біорізноманіття**:** Збірник наукових праць. – Житомир: Поліський національний університет , 2021. – 80 с.

У збірнику подаються нові результати теоретичних, прикладних та науково-методичних досліджень провідних учених із широкого спектру проблем водних і наземних екосистем. Видання розраховане на студентів, аспірантів, вчителів, викладачів та науковців.

Редакційна колегія:

- **Скидан Олег Васильович** - ректор Поліського національного університету, д. е. н., професор (голова оргкомітету);
- **Романчук Людмила Донатівна** - проректор з наукової роботи та інноваційного розвитку, д. с.-г. н., професор (співголова оргкомітету);
- **Бех Віталій Валерійович** – завідувач відділу селекції риб Інституту рибного господарства НААН, д. с.-г. н., професор (співголова оргкомітету);
- **Вишневський Анатолій Васильович** - декан факультету лісового господарства та екології, д. с.-г. н., доцент (заступник голови оргкомітету);
- **Гриневич Наталія Євгеніївна** - завідувач кафедри іхтіології та зоології Білоцерківського національного університету, д. вет. н., професор (співголова оргкомітету);
- **Новіцький Роман Олександрович** – завідувач кафедри водних біоресурсів та аквакультури ЛДАЕУ, доктор біологічних наук, професор (співголова оргкомітету);
- **Паламарчук Роман Павлович** – директор Житомирської філії державної установи «Інститут охорони ґрунтів України» (співголова оргкомітету);
- **Шелюк Юлія Святославівна** - професор кафедри ботаніки, біоресурсів та збереження біорізноманіття ЖЛУ ім. І. Франка, к.б.н.;
- **Соломатіна Валентина Дмитрівна** - професор кафедри біоресурсів, аквакультури та природничих наук, д.біол.н.;
- **Шевченко Петро Григорович** - завідувач кафедри гідробіології та іхтіології Національного університету біоресурсів і природокористування України, к.б.н., доцент;
- **Лобойко Юрій Васильович** – завідувач кафедри водних біоресурсів Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Ґжицького, д. с.-г. н., доцент;
- **Кутищев Павло Сергійович** – завідувач кафедри водних біоресурсів та аквакультури Херсонського державного аграрно-економічного університету, кандидат біологічних наук, доцент;
- **Іщук Оксана Василівна** - заступник декана факультету лісового господарства та екології з навчальної роботи, к. с.-г. н., доцент;
- **Світельський Микола Михайлович** - завідувач кафедри біоресурсів, аквакультури та природничих наук, к.с.-г.н., доцент;
- **Матковська Світлана Іванівна** - доцент кафедри біоресурсів, аквакультури та природничих наук, к. с.-г. н.;
- **Федючка Микола Ілліч** - доцент кафедри біоресурсів, аквакультури та природничих наук, к. с.-г. н.;
- **Стріха Володимир Андрійович** - доцент кафедри біоресурсів, аквакультури та природничих наук, к. тех. н.;
- **Пінкіна Тетяна Василівна** - доцент кафедри біоресурсів, аквакультури та природничих наук, к. б. н.;
- **Климчик Ольга Миколаївна** - доцент кафедри екологічної безпеки та економіки природокористування Поліського університету, к. с.-г. н.;
- **Яременко Ольга Віталіївна** – викладач кафедри біоресурсів, аквакультури та природничих наук, к. геол. н.
- **Габрисюк Ольга Андріївна** – фахівець кафедри біоресурсів, аквакультури та природничих наук, (секретар конференції).

Матеріали друкуються в авторській редакції.

За достовірність фактів, власних імен та інші відомості відповідають автори публікації. Думка редакції може не збігатися із думкою авторів.

©Поліський національний університет, 2021

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ ЗООЛОГІЯ ТА ЕКОЛОГІЯ ТВАРИН	
ЕКОТОКСИКОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ АЛОВИДІВ *PLANORBARIUS CORNEUS* S. LATO ЗА ДІЇ ІОНІВ КУПРУМУ ВОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ***Ю.В. Бабич***	**7**
БІОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КЛАСУ НЕМАТОДИ *(Nematodes)* НА ПРИКЛАДІ ЛЮДСЬКОЇ АСКАРИДИ *(Ascaris lumbricoides)* ***О.Р. Михальський, Н.Є. Гриневич, О.А. Хом'як***	**10**
ЕКОЛОГО-БІОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРЕДСТАВНИКІВ КЛАСУ ТУРБЕЛЯРІЇ *(Turbellaria)* ТИПУ ПЛОСКІ ЧЕРВИ ***О.Р. Михальський, Н.Є. Гриневич, О.А. Хом'як***	**12**
ДЕЯКІ ТРОФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ LUMBRICIDAE РІЗНИХ БІОЦЕНОЗІВ ЛІСОСТЕПУ ***В.В. Мороз***	**14**
ПУХИРЧИКОВІ (GASTROPODA, PULMONATA, PHYSIDAE) ВЕРХІВ'ЇВ Р. ТЕТЕРІВ ***А.П. Стадниченко, О.О. Ігнатенко***	**16**
ВИЗНАЧЕННЯ СТУПЕНЯ ПОДІБНОСТІ ВПЛИВУ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ НА МОЛЮСКІВ ***Т.В. Пінкіна, О.І. Ковальчук***	**19**
ПОВЕДІНКОВІ ТА ФІЗІОЛОГІЧНІ РЕАКЦІЇ МОЛЮСКІВ ЗА ДІЇ ТОКСИКАНТІВ ***Т.В. Пінкіна, М.С. Никитенко***	**22**
СЕКЦІЯ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ВОДОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРИРОДНИХ ВОД ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ ***Г. В. Давидюк, Л. І. Шкарівська, І. І. Клименко, Н. І. Довбаш***	**26**
СЕКЦІЯ ВОДНІ БІОРЕСУРСИ ТА АКВАКУЛЬТУРА: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ	
ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ РИБООХОРОННИХ ЗАХОДІВ КИЇВСЬКИМ РИБООХОРОННИМ ПАТРУЛЕМ ***О.А. Хом'як, Н.Є. Гриневич***	**30**
МОНІТОРИНГ ПРИРОДНОЇ КОРМОВОЇ БАЗИ СТАВІВ СТОВ «ПРОМІНЬ» ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ***О.А. Хом'як, Н.Є. Гриневич***	**32**
ОБГРУНТУВАННЯ ПЕРЕДУМОВ РОЗВИТКУ АКВАКУЛЬТУРИ ***С. П. Вербельчук, Д. М. Попович, А. Ю. Яковенко***	**35**
КИСНЕВИЙ РЕЖИМ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА КРОВОТВОРНІ ОРГАНИ СРІБЛЯСТОГО КАРАСЯ (*CARASSIUS GIBELIO*) ***Н.М. Присяжнюк, Н.Є. Гриневич, М.М. Носенко***	**38**

6. Романенко В.Д. Основи гідроекології / В.Д. Романенко. – К.: Обереги, 2001. – 728 с.
7. Хлебович В.В. Акклимация животных / В.В. Хлебович. – Л.: Наука, 1981. – 136 с.

УДК 595.13

БІОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КЛАСУ НЕМАТОДИ *(Nematodes)* НА ПРИКЛАДІ ЛЮДСЬКОЇ АСКАРИДИ *(Ascaris lumbricoides)*

О.Р. Михальський, Н.Є. Гриневич, О.А. Хом'як
Білоцерківський національний аграрний університет, пл. Соборна, 8/1, м. Біла Церква, Київська обл., 09117, Україна
gnatbc@ukr.net

Нематоди (круглі черви) (*Nematodes*) – двобічно-симетричні червоподібні тварини. Вони мешкають у різних умовах середовища: водоймах з різною концентрацією солей, різних речовинах, ґрунтах. Значна кількість круглих червів є паразитами у тому числі і людини.

Ключові слова: круглі черви, паразити, людська аскарида, організм, нематоди.

Нематоди - найчисельніший клас тварин первинно-порожнинних тварин. Відомо близько 10 тис. видів нематод. У процесі еволюції нематоди заселили всі біотопи нашої планети, пристосувались до найрізноманітніших умов життя. Величезну кількість нематод можна зустріти на дні морів та океанів, поселяються в лиманах, річках, грунті, гниючих рештках рослин і тварин. Багато серед них паразити людини, тварин і рослин [1, 2, 5].

Людська аскарида - дуже поширений на планеті паразит, якого немає лише в умовах мерзлоти, в напівпустелях та пустелях. Рівень та обсяги зараження на аскаридоз у першу чергу залежить культури населення, гігієни та побутових умов проживання, частіше зустрічається у дітей та підлітків, ніж у дорослих. Дорослі статево зрілі аскариди локалізуються у тонкому відділі кишечника господаря. Вважали, що аскариди - анаероби, тобто енергетичні процеси в їх організмі відбуваються при відсутності вільного кисню. Останнім часом доведено, що аскариди пристосувались до таких умов існування де незначна концентрація кисню (у кишечнику людини міститься близько 15% кисню).

У аскариди дуже добре розвинені органи розмноження. Доросла статево зріла самка за добу відкладає до 240 тис. яєць. За підрахунками маса яєць, які виділяються самкою протягом її життя (біля одного року), у багато сот разів перевищує масу її тіла. Яйця на перших етапах є недозрілими, оскільки для розвитку личинки потрібен кисень, певна вологість, тепло. За сприятливих умов дозрівання триває два тижні , у сирій землі або воді вони можуть існувати

5- 6, у ряді випадків 10 років. Яйця у аскарид здатні переносити перебування у 30-40% розчині алкоголю, 3% розчині формаліну. Проте 5-10% розчин лізолу швидко вбиває їх, тому цей препарат ефективно використовують при обробці приміщень. Крім того підвищені температури від 60 °С вбивають яйця аскарид [3,4].

Людина може заразитися аскаридами різними шляхами: через немиті овочі та фрукти, брудні руки; предмети побуту доступні для тарганів та мух, яйця розносяться з пилом. Потрапивши в кишечник, личинка звільняється від оболонок і проникає крізь стінки кишок у кров᾽яне русло. Течією крові личинки переносяться до легень, де й локалізуються в середовищі багатому на кисень. Тут вони розвиваються (7-10 діб), ростуть і проходять потрійну линьку. Потім виходять з легень і піднімаються по бронхах у трахею, глотку, ротову порожнину. Потім із слиною просуваються і повторно потрапляють до кишок, де й перетворюються у дорослих паразитів. Дослідним шляхом з'ясували, що для формування статевозрілої особини з личинки необхідно принаймні 80 діб.

В організмі людини паразитує понад 250 видів гельмінтів. Тому вивченням біології цих організмів займається, окрема галузь гельмінтологія. На сьогодні детально розроблено принцип девастації - знищення паразитичних червів на всіх фазах їх життєвого циклу доступними засобами механічного, хімічного, фізичного та біологічного впливів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Зоологія з основами екології тварин) / О.В. Лаврух, К.П. Ільєнко, Є.А. Шкулепова ; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. - К. , 2004. - 93 с.
2. Зоологія з основами екології: навч. посіб. для біол. спец. вищ. навч. закл.. Ч.1 / Г.В. Ковальчук. - Глухів : РВВ ГДПІ, 2000. - 104 с.
3. Ковальчук Г.В. Зоологія з основами екології: підручник / Г.В. Ковальчук. – Суми, 2003. – 592 с.
4. Hodda, M., Peters, L. & Traunspurger, W. (2009) Nematode biodiversity: terrestrial, marine & freshwater. In: Wilson, M. & Kakouli Duarte, T. (Eds) *Biomonitoring with nematodes*. CABI, Wallingford UK, pp 45–93.
5. Holovachov, O. (2004) Morphology, phylogeny and evolution of the superfamily Plectoidea Orley, 1880 (Nematoda : Plectida). *Annales Zoologici*, 54, 631–672.